

№ 569220

ІВАН ОГІЄНКО

(МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН)

27-722

0-36

СВІТИЛЬНИКИ
ЗЕМЛІ УКРАЇНСЬКОЇ

Блискучими і невгасимими світильниками Іван Огієнко називав тих, хто в найскладніші історичні періоди поступу нашого народу показував іншим приклад високого житейського чину — ясно горіти і світити на всю Україну. З-поміж постатей першої величини — преподобні Анна Всеволодівна, Іов Почаївський, Паїсій Величковський та князь Костянтин Острозький.

Написані на чужині більш ніж півстоліття тому, ці твори стали особливо актуальними нині. Навіть в контексті загострення проблеми формування націоцентричної, патріотичної і духовно, а не матеріально багатой еліти сучасної Української держави.

Для усіх, кому небайдужа ідея духовного і національного відродження.

ЗМІСТ

ВІД ФУНДАЦІЇ ІМЕНІ МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА (ОГІЄНКА)	5
--	---

НЕ ГАСНУЧІ ЗІРКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ (Микола Тимошик).....	7
---	---

ПРЕПОДОБНА АННА ВСЕВОЛОДІВНА..	44
--------------------------------	----

I. Чернеча праця в давнину	46
II. Великий князь Київський Всеволод.....	49
III. Мати-грекиня Анна Мономах	52
IV. Володимир Мономах – брат Анни	53
V. Євпраксія-Пріся Всеволодівна	54
VI. Митрополит Київський Іоан II	57
VII. Князівна Ганка Всеволодівна.....	60
VIII. Постриг в монашество князівни Анни.....	61
IX. Перша жіноча школа в Києві	63
X. Ігуменя Анна в Костянтинополі.....	65
XI. Митрополит Іоан III	66
XII. Упокоєння преподобної Анни	69
XIII. Св. Андріївський монастир.....	70
XIV. Значення праці преподобної Анни.....	72

ПРЕПОДОБНИЙ ІОВ ПОЧАЇВСЬКИЙ.....	76
----------------------------------	----

I. Час життя і праці преподобного Іова	78
II. Іов – чернець Угорницького монастиря	81
III. Іов стає ігуменом Дубенського монастиря.....	85
IV. Іов Желізо в Почаївському монастирі	91
V. Чеснотне життя Іова Почаївського	96

VI.	Іов Желізо як письменник.....	101
VII.	Блаженне упокоєння преподобного Іова.....	103
VIII.	Канонізація преподобного Іова Почаївського.....	105
IX.	Іов править службу з анголами.....	108
X.	Чудесне врятування Почаївського монастиря від турків 1675 року.....	109
XI.	Преподобний Іов під василіанами.....	112
XII.	Преподобний Іов повернений православним.....	116
XIII.	Значення преподобного Іова в історії Української церкви.....	120
	Джерела й література.....	123

ПАЇСІЙ ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ..... 126

Частина перша

Життя старця Паїсія..... 128

I.	Дитячі роки Петра Величковського. 1722–1735	128
II.	Навчання в духовній академії. 1735–1739.....	134
III.	Петро Величковський прагне чернечого життя.....	138
IV.	Перша чернеча наука. 1739.....	140
V.	Уніатські переслідування.....	142
VI.	У Медведівському монастирі. 1740–1741.....	147
VII.	Чернець Платон знову в Києві. 1741–1742.....	149
VIII.	По дорозі на Афон: навчання в Молдавії. 1742–1746.....	152
	1. Нарешті в Молдавії.....	152
	2. У Тройстенах.....	153
	3. У Киркулі.....	156
	4. На Афон.....	158
IX.	Паїсій Величковський на Афоні. 1746–1763.....	159
	1. Поневіряння. 1746–1750.....	159
	2. Вороги Паїсієвої науки.....	164
	3. Розріст Паїсієвої праці.....	167
	4. На Афоні тісно: вертаймося в Молдавію.....	169
X.	Нова праця старця Паїсія в Молдавії. 1763–1794.....	172
	1. Драгомирна. 1764–1775.....	172

2. Секул. 1775–1779.....	174
3. Нямець. 1779–1794.....	174
4. Упокоєння. 15.XI.1794.....	177

Частина друга

Наука й праця старця Паїсія	178
XI. Наука старця Паїсія про монаше життя	178
1. Три види чернечого життя.....	179
2. Різниця між видами чернечого життя	180
3. Не можна змішувати видів чернечого життя.....	181
4. Святий послух	182
5. Спільножитство.....	183
6. Основні підвалини спільножитства.....	184
XII. Старчество.....	186
1. Старчество в Україні	186
2. Старчество монастирське.....	188
3. Старець Нил Сорський	196
XIII. «Умная Молитва» 1763 року.....	198
XIV. Старець Паїсій як аскет	205
XV. Літературна праця Паїсія Величковського.....	210
1. Староотцівська література.....	215
2. Окремі твори	216
3. Послання-твори старця Паїсія	216
4. Полемічні твори	217
XVI. Шукання творів Святих Отців	218
XVII. Переклад та виправлення святоотцівських книг... ..	223
XVIII. Листування старця Паїсія	233
XIX. Старець Паїсій проти унії	236
XX. Вплив науки старця Паїсія на східні монастирі .	238
XXI. Видавництво Паїсієвої праці	248
XXII. Значення праці старця Паїсія Величковського..	251
1. Значення Паїсія в історії монашества	251
2. Трагедія праці старця Паїсія	253
3. Значення старця Паїсія для Молдавії.....	257
XXIII. Український Запорозький скит на Афоні.....	261
Література про скит Святого Іллі.....	272

XXIV. Джерела й література про життя й працю старця Паїсія Величковського	273
1. Джерела.....	274
2. Література	278

КНЯЗЬ КОСТЯНТИН ОСТРОЗЬКИЙ..... 280

Частина перша Костянтин Костянтинович Острозький..... 282

I. Значення роду князів Острозьких для України і для Української православної церкви	282
II. Перші князі Острозькі	289
III. Преподобний чудотворець Федір Острозький.....	290
IV. Василь Федорович Красний	299
V. Костянтин Іванович Острозький	301
1. Могутність Костянтина Івановича	301
2. Костянтин Іванович – славний полководець ...	303
3. Костянтин – ревний оборонець православія	304
4. Слава Костянтина Івановича	306
VI. Великий оборонець православія Костянтин Костянтинович Острозький.....	307
1. Багатства та впливи князів Острозьких.....	307
2. Аполітичність князя Костянтина.....	309
3. Освітня праця князя Костянтина	310
4. Князь Костянтин щедро жертвує на церкви	312
5. Князь Костянтин – опікун Української православної церкви	315
6. Князь Костянтин – найбільший оборонець України від смертоносної унії.....	316
7. Князь Костянтин був ворогом унії	318
8. Упокоєння князя Костянтина.....	321
9. Католики знищили тіло славного князя Костянтина.....	322
10. Історія високо оцінила князя Костянтина	323
11. Діти Костянтина Костянтиновича.....	325
12. Князь Олександр пішов дорогою свого батька ...	327

VII.	Окатоличення й ополячення роду князів Острозьких	332
	1. Князь Януш Острозький	332
	2. Беата і Гальшка Острозькі	335
	3. Єзуїтська преподобниця Анна-Алоїза	338
VIII.	Закінчення	341
	1. Папа, католики, єзуїти й уніати нищать Україну.....	341
	2. Українські маєтки князів Острозьких попали в польські руки	345
	3. Вічна слава Костянтина Острозького.....	346

Частина друга

	Культурна праця Костянтина Острозького	353
I.	Острівська Академія.....	353
	1. Заснування Острівської академії	353
	2. Навчання в Острівській академії	355
	3. Збирання вчених до м. Острога	358
	4. Грецькі впливи в Острозі.....	359
	5. Острівський гурт учених	362
	6. Учні Острівської академії.....	364
	7. Історичне значення Острівської академії.....	366
	8. Закриття Острівської академії	369
II.	Острівська Біблія	371
	1. Роль духовенства. Духове суперництво. Ідентичність мов церковної та літературної.....	371
	2. Повний текст Біблії. Заходи князя Острозького. Передмова до Біблії. Різні списки...	374
	3. Вибір тексту. Переклад. Який список був основний?.....	378
	4. Поява Біблії. Її значення в церкві та історії. Коштовність видання.....	381
	5. Несподівана доля Біблії. Її виправки. Теперішній погляд. Недостачі Острівської Біблії ...	384
III.	Острівська друкарня	390
	1. Задум князя К. К. Острозького видрукувати Біблію	390

2.	Шукання біблійних текстів.....	393
3.	Знайдення потрібного друкаря.....	394
4.	Затримки в праці.....	396
5.	Науковий осередок у м. Острозі.....	398
6.	Урядження Острізької друкарні.....	400
7.	Видання Нового Заповіту 1580 року.....	402
8.	Острізька Біблія 1581 року.....	405
9.	Значення Острізької Біблії 1581 року.....	406
10.	Дальша доля друкаря Івана Федоровича.....	409
11.	З життя Острізької друкарні.....	410
12.	Острізька друкарня на службі Україні та православної вірі.....	412
13.	Заслуги князя Костянтина перед своїм народом і вірою.....	414
14.	Ополячення роду князів Острозьких.....	416
15.	Знищення Острізької друкарні.....	418
16.	Історичне значення Острізької друкарні.....	419
17.	Друкар Онисим Радишевський.....	420
IV.	Дерманська друкарня.....	423
1.	Дерманський монастир.....	423
2.	Дерманський монастир як освітній центр.....	425
3.	Дерманська друкарня.....	428
4.	Закриття Дерманської друкарні.....	430